মহেন্দ্ৰ নাথ দাস

বনাম

ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া আৰু অন্যান্য

{২০১৩ চনৰ অপৰাধমূলক আপীল নং ৬৭৭}

১ মে', ২০১৩

(ন্যায়াধীশ জি.এছ.সিংহৱী আৰু সুধনছু জ্যোতি মুখোপাধ্যা)

ভাৰতীয় সংবিধান, ১৯৫০ - অনুচ্ছেদ ৭২ - হত্যা -অভিযুক্ত- আপীলকাৰীক দোষী সাব্যস্ত কৰা আৰু মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি দিয়া হয় - সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত তেওঁ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ওচৰত দয়া আবেদন দাখিল কৰে আৰু মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰে - ১২ বছৰৰ পিছত আবেদন নাকচ কৰা হয় – কয়-মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ বাবে যথেষ্ট দয়া আবেদন নিষ্পত্তিত ১২ বছৰৰ পলম কৰাটো সঠিক নহয়- আপীলকাৰীক প্ৰদান কৰা মৃত্যুদণ্ড সেই অনুসৰি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰা হয় - শাস্তি /শাস্তি দিয়া - শাস্তি হ্ৰাস কৰা হয়।

বিচাৰ আদালতে আপীলকাৰীক দোষী সাব্যস্ত কৰি মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদান কৰে যে তেওঁ অতি কুৎসিত আৰু ভয়ংকৰভাৱে এজন ব্যক্তিৰ হত্যাকাণ্ড সংঘটিত কৰিছে। এই দোষী সাব্যস্ত আৰু শাস্তি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ লগতে এই আদালতেও নিশ্চিত কৰিছিল।

ইয়াৰ পিছতে আপীলকাৰীয়ে সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ওচৰত দয়া আবেদন দাখিল কৰি মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰে। ১২ বছৰৰ পাছত এই আবেদন নাকচ কৰা হয়। আপীলকাৰীয়ে তেওঁৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰাত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰি দাখিল কৰা লেখ আবেদন উচ্চ ন্যায়ালয়ে খাৰিজ কৰে।

এই আবেদনখনত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত হোৱা প্ৰশ্নটো আছিল যে সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা দয়া আবেদনখন নিষ্পত্তি কৰাত ১২ বছৰৰ পলম হোৱাটোৱেই মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে যথেষ্ট নেকি আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে তেওঁৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা লেখ আবেদন খাৰিজ কৰি ভুল কৰিছিল নেকি।

আপীলৰ অনুমতি দি আদালতে কয়:

আপীলকাৰীৰ গোচৰত সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰা আৰু নাকচ কৰাৰ মাজত ১২ বছৰৰ দীৰ্ঘ সময়ৰ ব্যৱধান আছিল। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু অসম চৰকাৰৰ মাজত হোৱা চিঠি-পত্ৰ আদান-প্ৰদান, গৃহ মন্ত্ৰালয়ত বিভিন্ন স্তৰত বিষয়টো বিবেচনা কৰা আদিৰ উদ্‌ধৃতি দি ভাৰত চৰকাৰে এই সময়ৰ ব্যৱধান ব্যাখ্যা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। কিন্তু তিনি বছৰৰ, ২০.৬.২০০১ পৰা, অৰ্থাৎ, যিটো তাৰিখে তেতিয়াৰ গৃহমন্ত্ৰীয়ে আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা দয়া আবেদন নাকচ কৰাৰ বাবে পৰামৰ্শ দিছিল আৰু ২০০৪ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহলৈকে, যেতিয়া ফাইলটো পুনৰ মন্ত্ৰালয়ৰ ভিতৰত চলিবলৈ আৰম্ভ কৰে সেই সময়ৰ ব্যৱধানৰ কোনো ব্যাখ্যা দিয়া হোৱা নাই । আৰু পাঁচ বছৰ অৰ্থাৎ ৩০.৯.২০০৫ , তাৰিখৰ পৰা অৰ্থাৎ যি তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে আপীলকাৰীৰ

দয়া আবেদন গ্ৰহণ কৰা হব বুলি মতামত দিছিল, সেই তাৰিখৰ পৰা ২০১০ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ লৈকে যেতিয়া ফাইলটো প্ৰকৃততে গৃহ মন্ত্ৰালয়ে পুনৰ চমন কৰিছিল, তেতিয়ালৈকে। তাৰ বাহিৰেও আটাইতকৈ আমোদজনক কথাটো হ’ ল যে যদিও গৃহ পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়ৰ যুটীয়া সচিবে ৫.১০.২০১০ তাৰিখৰ টোকাটোত তেতিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ড০ এ.পি.জে. আব্দুল কালামে ১২.১০.২০১০ তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ কাৰ্যালয়ত উত্তৰাধিকাৰীক আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰাৰ পৰামৰ্শ দি থকাৰ সময়তে গৃহমন্ত্ৰীয়ে ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ টোকাতো উল্লেখ কৰা নাছিল। ১৮.১০.২০১০ তাৰিখে গৃহমন্ত্ৰীয়ে স্বাক্ষৰ কৰা ৰাষ্ট্ৰপতিৰ বিবেচনাৰ বাবে গৃহ মন্ত্ৰালয়ে প্ৰস্তুত কৰা সাৰাংশতো তেতিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ আদেশ আৰু টোকাটোৰ কোনো উল্লেখ কৰা হোৱা নাছিল। কিয় এনে কৰা হল সেই কথা প্ৰতিক্ষই ব্যাখা কৰা নাই। অৱশ্যে, আপীলকাৰীৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা আৱেদন আৰু ইয়াত লিপিবদ্ধ কৰা বিভিন্ন টোকা থকা ফাইলটো ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সন্মুখত থাকিব লাগিব, তেওঁৰ পূৰ্বসূৰীয়ে প্ৰদান কৰা আদেশআৰু তেওঁৰ বিবেচনাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সাৰাংশৰ পৰা ৩০.৯.২০০৫তাৰিখৰ টোকাটো উল্লেখ কৰিবলৈ বাদ দিয়াৰ ফলত এটা অনুমান হয় যে ৰাষ্ট্ৰপতিক তেওঁৰ পূৰ্বসূৰীয়ে প্ৰকাশ কৰা দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে অন্ধকাৰত ৰখা হৈছিল আৰু সম্পূৰ্ণৰূপে বিষয়টো বিবেচনা কৰাৰ সুযোগৰ পৰা বঞ্চিত কৰা হৈছিল। [পেৰা ২০] [১০৭২- এ-এফ]।

১.২. এইটো উত্তৰদাতাৰ অনুৰোধ কৰা গোচৰ নহয় বা এই আদালতৰ সন্মুখত কোনো সামগ্ৰী দাখিল কৰা হোৱা নাই এইটো দেখুৱাবলৈ যে ভাৰত চৰকাৰে তেওঁৰ দ্বাৰা ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখে ৰেকৰ্ড কৰা আদেশৰ পুনৰীক্ষণৰ বাবে ফাইলটো তদানীৰ্থ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সন্মুখত ৰাখিছিল বা

অৱশেষত ৮.৫.২০১১ তাৰিখে আপীলকাৰীৰ আৱেদনৰ সিদ্ধান্ত লোৱা ৰাষ্ট্ৰপতিক তেওঁৰ পূৰ্বসূৰীৰ সিদ্ধান্ত পুনৰ বিবেচনা কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰা হৈছিল। গতিকে আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা আবেদনখন নিষ্পত্তি কৰাত ৰাষ্ট্ৰপতিক উপযুক্ত পৰামৰ্শ আৰু সহায় কৰা হোৱা নাছিল বুলি ধৰি লব লাগিব। [পেৰা ২১] [১০৭২-জি-এইচ; ১০৭৩-এ]

১.৩. গৃহ মন্ত্ৰালয়ে ৰখা অভিলেখ/ফাইলৰ মাজেৰে যোৱাৰ সুবিধা উচ্চ ন্যায়ালয়ে নাপালে আৰু এই কাৰণেই বিবাদিত আদেশত ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে গৃহীত কৰা আদেশৰ আৰু গৃহ মন্ত্ৰীৰ বিবেচনাৰ বাবে তেওঁ লিপিবদ্ধ কৰা টোকাৰ কোনো উল্লেখ নাই । [পেৰা ২২] [১০৭৩-এ-বি]।

১.৪. ওপৰৰ পটভূমিত আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নিষ্পত্তিত ১২ বছৰৰ পলম হোৱাটোৱেই মৃত্যুদণ্ড হ্ৰাসৰ বাবে যথেষ্ট আছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে কেৱল তেওঁক জঘন্য অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ ভিত্তিত লেখ আবেদন খাৰিজ কৰি গুৰুতৰ ভুল কৰিছিল । ফলত আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰাটো অবৈধ বুলি ঘোষণা কৰি বাতিল কৰা হয় আৰু বিচাৰ আদালতে তেওঁক দিয়া মৃত্যুদণ্ডক উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিশ্চিত কৰিছে আৰু এই আদালতে যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰে। [পেৰা ২৩, ২৪] [১০৭৩-চি-ডি; ১০৭৫-জি-এইচ]

দয়া সিং বনাম ভাৰত চৰকাৰ (১৯৯১) ৩ এছচিচি ৬১: ১৯৯১ (২) এছচিআৰ ৪৬২ - প্ৰযোজ্য বুলি ধৰা হয়।

মহেন্দ্ৰ নাথ দাস বনাম অসম চৰকাৰ (১৯৯৯) ৫ এছচিচি ১০২: ১৯৯৯ (৩) এছচিআৰ ৭২৯; জগমোহন সিং বনাম ষ্টেট অৱ ইউ.পি. (১৯৭৩) ১ এছচিচি

২০: ১৯৭৩ (২) এছচিআৰ ৫৪১; ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ বনাম ষ্টেট অৱ ইউ.পি. (১৯৭৯) ৩ এছচিচি ৪৬৪; বচন সিং বনাম পঞ্জাৱ চৰকাৰ (১৯৮০) ২ এছচিচি ৬৮৪; টি ভি বথীশ্বৰন বনাম তামিলনাডু চৰকাৰ (১৯৮৩) ২ এছচিচি ৬৮; শ্বেৰ সিং বনাম পঞ্জাব চৰকাৰ (১৯৮৩) ২ এছচিচি ৩৪৪; জাভেদ আহমেদ পাৱালা বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য (১৯৮৫) ১ এছচিচি ২৭৫: ১৯৮৫ (২) এছচিআৰ ৮; মহেশ বনাম ষ্টেট অৱ এম.পি. (১৯৮৭) ৩ ছেক ৮০: ১৯৮৭ (২) এছচিআৰ ৭১০; ত্ৰিভেনিবেন বনাম গুজৰাট চৰকাৰ (১৯৮৯) ১ এছচিচি ৬৭৮: ১৯৮৯ (১) এছচিআৰ ৫০৯; মধু মেহতা বনাম ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া (১৯৮৯) ৩ এছচিআৰ ৭৭৫; সেৱাকা পেৰুমাল বনাম ষ্টেট অৱ টি.এন. (১৯৯১) ৩ এছচিচি ৪৭১: ১৯৯১ (২) এছচিআৰ ৭১১; ধনঞ্জয় চেটাৰ্জী বনাম ষ্টেট অৱ ডব্লিউ বি। (১৯৯৪)২এছচিচি ২২০: ১৯৯৪ (১) এছচিআৰ ৩৭; যশুভা ভাৰতসিংহ গোহিল বনাম গুজৰাট চৰকাৰ (১৯৯৪) ৪ এছচিচি ৩৫৩; ৰাভজী বনাম ৰাজস্থান চৰকাৰ (১৯৯৬) ২ এছচিচি ১৭৫: ১৯৯৫ (৬) পৰিপূৰক। এছচিআৰ ১৯৫; মধ্যপ্ৰদেশ চৰকাৰ বনাম মুন্না চৌবে (২০০৫) ২ এছচিচি ৭১০: ২০০৫ (১) এছচিআৰ ৭৮১; স্বামী শ্ৰদ্ধানন্দ বনাম কৰ্ণাটক চৰকাৰ (২০০৮) ১৩ এছচিচি ৭৬৭: ২০০৮ (১১) এছচিআৰ ৯৩; ভিভিয়ান ৰড্ৰিক বনাম পশ্চিম বংগ চৰকাৰ (১৯৭১) ১ এছচিচি ৪৬৮: ১৯৭১ (৩) এছচিআৰ ৫৪৬; শিৱাজী জয়িং বাবৰ বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰ (১৯৯১) ৪ এছচিচি ৩৭৫; দেৱীন্দৰ পাল সিং ভুল্লাৰ বনাম দিল্লীৰ এন.চি.টি চৰকাৰ [উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ ১২ এপ্ৰিল, ২০১৩ তাৰিখৰ ৰায়]; মাৰু ৰাম বনাম ভাৰত চৰকাৰ (১৯৮১) ১ এছচিচি ১০৭; মাছি সিং বনাম পঞ্জাৱ চৰকাৰ (১৯৮৩) ৩ এছচিচি ৪৭০: ১৯৮৩ (৩) এছচিআৰ ৪১৩; এডিগা আনামা বনাম ষ্টেট অৱ এ.পি.(১৯৭৪) ৪ এছচিচি ৪৪৩: ১৯৭৪ (৩) এছচিআৰ ৩২৯ আৰু এপুৰু

সুধাকৰ বনাম এ.পি. চৰকাৰ (২০০৬) ৮ এছচিচি ১৬১: ২০০৬ (৭) পৰিপূৰক এচ চি আৰ ৮১ - উল্লেখ কৰা হৈছে।

গোচৰ উদ্ধিতি:

১৯৯৯ (৩) এছচিআৰ ৭২৯ য়ে পেৰা ৬ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৭৩ (২) এছচিআৰ ৫৪১ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

(১৯৭৯) ৩ এছচিচি ৪৬৪ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

(১৯৮০) ২ এছচিচি ৬৮৪ 'পেৰা ১২ৰ উল্লেখ কৰা হৈছে

(১৯৮৩) ২ এছচিচি ৬৮ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

(১৯৮৩) ২ এছচিচি ৩৪৪ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৮৫ (২) এছচিআৰ ৮ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৮৭ (২) এছচিআৰ ৭১০ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৮৯ (১) এছচিআৰ ৫০৯ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

(১৯৮৯) ৩ এছচিআৰ ৭৭৫ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৯১ (২) এছচিআৰ ৭১১ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

(১৯৯৪) (১) এছচিআৰ ৩৭ নং পেৰা ১২ ,

(১৯৯৪) ৪ এছচিচি ৩৫৩ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৯৫ (৬) পৰিপূৰক এছচিআৰ ১৯৫ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

২০০৫ (১) এছচিআৰ ৭৮১ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

২০০৮ (১১) এছচিআৰ ৯৩ য়ে পেৰা ১২ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৭১ (৩) এছচিআৰ ৫৪৬ য়ে পেৰা ১৩ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৯১ (২) এছচিআৰ ৪৬২ প্ৰযোজ্য পেৰা ১৩

(১৯৯১) ৪ এছচিচি ৩৭৫ য়ে পেৰা ১৩ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

(১৯৮১) ১ এছচিচি ১০১ য়ে পেৰা ১৬ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৮৩ (৩) এছচিআৰ ৪১৩ য়ে পেৰা ১৬ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

১৯৭ ৪ (৩) এছচিআৰ ৩২৯ য়ে পেৰা ১৬ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে

২০০৬ (৭) পৰিপূৰক এছচিআৰ ৮১ য়ে পেৰা ১৬ৰ উল্লেখ কৰিছে

ফৌজদাৰী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ : ফৌজদাৰী আপীল নং ৬৭৭/২০১৩ ।

গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ লেখ আবেদন ফৌজদাৰী) নং ৩৫/২০১১ গোচৰত ৩০.০১.২০১২ তাৰিখে দিয়া ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

শ্যাম দিৱন, পি. সুধীৰ, অবিজিত ৰায়, টি.এ. হাজিৰ হোৱা দলসমূহৰ হৈ।

আদালতৰ ৰায়দান প্ৰদান কৰে ন্যায়াধীশ জি.এছ. চিংভিয়ে । অনুমতি দিয়া হৈছে।

২) এই আপীলত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত প্ৰশ্নটো হল সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা আবেদনখনৰ নিষ্পত্তিত ১২ বছৰৰ

পলম হোৱাটোৱেই মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে যথেষ্ট আছিল নেকি আৰু গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিভাগীয় বিচাৰপীঠে তেওঁৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা লেখ আবেদন খাৰিজ কৰি ভুল কৰিছিল নেকি ।

৩) ২৪.১২.১৯৯০ তাৰিখে অসম মটৰ শ্ৰমিক সংঘৰ সম্পাদক ৰাজেন দাসক হত্যা কৰাৰ অভিযোগত আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ ৩০২ ধাৰাত গোচৰ ৰুজু কৰা হৈছিল। তেওঁক সত্ৰ ন্যায়াধীশ, কামৰূপ গুৱাহাটীয়ে (ইয়াৰ পিছত 'বিচাৰ আদালত' বুলি কোৱা হব) সত্ৰ গোচৰ নং ৮০(কে)/১৯৯০ ১১.১১.১৯৯৭ তাৰিখে দোষী সাব্যস্ত কৰিছিল আৰু আজীৱন কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদান কৰিছিল।

৪) কোৱা হয় যে সত্ৰ গোচৰ নং ৮০(কে)/১৯৯০ত জামিনত থকাৰ সময়ত আপীলকাৰীয়ে হৰে কান্ত দাস (ট্ৰাক মালিক)ক হত্যা কৰিছিল। সত্ৰ গোচৰ নং ১১৪(কে)/১৯৯৬ত বিচাৰ চলাই বিচাৰ আদালতে দোষী সাব্যস্ত কৰি হত্যাকাণ্ডটো আটাইতকৈ বেয়া আৰু ভয়ংকৰ বুলি কৈ মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদান কৰে।

৫) আপীলকাৰীজনে বিচাৰ আদালতৰ ৰায়ক আপীল নং ২৫৪(জে)/১৯৯৭ আৰু ২(জে)/১৯৯৮ ত প্ৰত্যাহ্বান জনাইছিল। ৩.২.১৯৯৮ আৰু ১২.১২.১৯৯৮ তাৰিখৰ ৰায়দানৰ ভিত্তিত উচ্চ ন্যায়ালয়ে দুয়োটা আপীল খাৰিজ কৰে আৰু সত্ৰ গোচৰ নং ১১৪(কে)/১৯৯৬ত প্ৰদান কৰা মৃত্যুদণ্ড নিশ্চিত কৰা হয়।

৬) উচ্চ ন্যায়ালয়ে মৃত্যুদণ্ড নিশ্চিত কৰাৰ বিৰুদ্ধে আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা আপীল এই আদালতে খাৰিজ কৰে মহেন্দ্ৰ নাথ দাস বনাম অসম চৰকাৰ (১৯৯৯) ৫ এছ চি চি ১০২ ৰায়দানৰ ভিত্তিত। বিচাৰ আদালতে চৰম শাস্তি মৃত্যুদণ্ড আৰোপ কৰিব নালাগিছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিশ্চিত কৰিব নালাগিছিল বুলি আপীলকাৰীৰ এই যুক্তিৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ সময়ত এই আদালতে তলত দিয়া পৰ্যবেক্ষণসমূহ আগবঢ়াইছিল:

"এতিয়া এই গোচৰটোৰ তথ্যলৈ আহি, গোচৰটোৰ পৰিস্থিতিয়ে স্পষ্টভাৱে দেখুৱাইছে যে সংঘটিত হত্যাকাণ্ডটো অত্যন্ত ভয়ংকৰ, জঘন্য, শীতল আৰু নিষ্ঠুৰ আছিল। হত্যাকাণ্ডৰ ধৰণটো আছিল নৃশংস আৰু চাঞ্চল্যকৰ। মৃতকক তৰোৱালেৰে আঘাত কৰাৰ পিছত যেতিয়া তেওঁ তললৈ পৰি গৈছিল তেতিয়া আপীলকাৰীয়ে হাতখন কাটি পেলায়, শৰীৰৰ পৰা তেওঁৰ মূৰটো কাটি পেলায়, ইয়াক এখন হাতেৰে ধৰি ৰাস্তাৰ মাজেৰে থানালৈ লৈ গৈছিল (বিচাৰ আদালতে ইয়াক কোৱাৰ দৰে) আৰু আনখন হাতত তেজ নিগৰি থকা অস্ত্ৰ আছিল। ইয়াত আপীলকাৰীৰ চৰম অসৎ কাৰ্য্যক চিত্ৰিত কৰা হোৱা নাইনে? আমাৰ দৃষ্টিত ই কৰে।

আপীলকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তাই আঙুলিয়াই দিয়া প্ৰশমনমূলক পৰিস্থিতিসমূহ হল:আপীলকাৰীৰ বাবে বিজ্ঞ অধিবক্তাই উল্লেখ কৰা প্ৰশমনকাৰী পৰিস্থিতিবোৰ হৈছে, যদিও আপীলকাৰীজনে নিজেই কোনো প্ৰশমিত পৰিস্থিতি ৰখা নাছিল যেতিয়া বিজ্ঞ সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা এই বিষয়ে সোধা হৈছিল, যে আপীলকাৰী জন ৩৩ বছৰীয়া এজন যুৱক আৰু তিনিগৰাকী অবিবাহিত ভগ্নী আৰু বৃদ্ধ পিতৃ-মাতৃ আছে আৰু তেওঁ সেই সময়ত ভাল নাছিল। এই পৰিস্থিতিবোৰক গুৰুতৰ পৰিস্থিতিৰ বিপৰীতে জোখ-মাখ কৰিলে এই গোচৰটো যে বিৰল বিৰল গোচৰৰ শ্ৰেণীৰ ভিতৰত পৰে, সেই কথাত আমাক কোনো সন্দেহ নাথাকে। বিচাৰ আদালতে মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত নীতিসমূহ সঠিকভাৱে প্ৰয়োগ কৰিছে আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে একেখিনি কথা নিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো আইনৰ ভুল কৰা নাই।

এই তথ্যসমূহৰ ওপৰত মৃত্যুদণ্ড নিশ্চিত কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিলে আমাৰ দৃষ্টিত আইন আৰু ন্যায়ৰ পথ অৰ্থহীন হৈ পৰিব। গোবিন্দস্বামী বনামত। (১৯৯৮) ৪ এছচিচি ৫৩১, ন্যায়াধীশ মুখাৰ্জীয়ে আদালতৰ হৈ বক্তব্য ৰাখি কয়, "যদি ইয়াৰ স্বত্বেও, আমি মৃত্যুদণ্ডক আজীৱন কাৰাদণ্ডলৈ পৰিৱৰ্তন কৰোঁ, তেন্তে আমি হঠাৎ হোৱা অনুভূতি, অনিয়ন্ত্রিত উপকাৰ আৰু ভুল সহানুভূতিৰ সন্মুখীন হ'ম।"

৭) এই আদালতৰ ৰায়দানৰ কিছু সময়ৰ পিছতে আপীলকাৰীয়ে সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ওচৰত আবেদন দাখিল কৰি মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰে। সংবিধানৰ ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত তেওঁ একেধৰণৰ আবেদন দাখিল কৰিছিল। অসমৰ ৰাজ্যপালে ৭.৪.২০০০ তাৰিখৰ আদেশৰ জৰিয়তে তেওঁৰ আবেদন নাকচ কৰে। ৰাষ্ট্ৰপতিলৈ প্ৰেৰণ কৰা দয়া আবেদনখন অসম চৰকাৰে ২০০০ চনৰ জুন মাহৰ কোনোবা এটা সময়ত গৃহ পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰিছিল। ৰাজ্য চৰকাৰৰ সৈতে যথেষ্ট চিঠি-পত্ৰৰ বিনিময়ৰ পিছত, গৃহ মন্ত্ৰালয়ে এখন টোকা প্ৰস্তুত কৰিছিল য'ত আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা আৱেদন নাকচ কৰা হ'ব পাৰে বুলি পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। ২০.৬.২০০১ তাৰিখে তেতিয়াৰ গৃহমন্ত্ৰীয়ে ৰাষ্ট্ৰপতিক পৰামৰ্শ দিছিল যে আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰিব লাগে।

৮) বিদ্বান অতিৰিক্ত ছলিচিটৰ জেনেৰেলে প্ৰস্তুত কৰা অভিলেখত যোৱা তিনি বছৰত কি হল সেই বিষয়ে কোৱা হোৱা নাই যদিও আপীলকাৰীৰ আবেদনখনৰ বিবেচনা পুনৰ ২০০৪ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহৰ পৰা আৰম্ভ হৈছিল। গৃহ মন্ত্ৰালয়ত বিভিন্ন পৰ্যায়ত ফাইল প্ৰক্ৰিয়াকৰণ কৰাৰ পিছত গৃহ মন্ত্ৰীৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি

১৯.৪.২০০৫ তাৰিখে গোচৰটো ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ওচৰত দাখিল কৰা হৈছিল এই বুলি উল্লেখ কৰি যে আপীলকাৰীৰ দয়া আৱেদন নাকচ কৰা হ'ব পাৰে।

9. ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে গৃহমন্ত্ৰীয়ে দিয়া পৰামৰ্শৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত দয়া আৱেদন বিবেচনা কৰে আৰু ৩০. ৯. ২০০৫ তাৰিখৰ আদেশ প্ৰদান কৰে, য'ত নিম্নলিখিত ধৰণে পঢ়া হয়:

"মহেন্দ্ৰ নাথ দাসৰ সন্দৰ্ভত মোৰ বিবেচনাৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা দয়া আবেদনৰ প্ৰস্তাৱটো মই ভালদৰে অধ্যয়ন কৰিছো। মই দেখিছোঁ যে যদিও সংঘটিত অপৰাধটো ভয়ংকৰ আছিল, তথাপিও অভিযুক্তৰ আচৰণত পূৰ্ব পৰিকল্পিত হত্যাৰ কোনো পৰিকল্পনা কৰা দেখা নাযায়। তেওঁৰ মানসিক ভাৰসাম্য অভাৱৰ বাবেই এই অপৰাধ কৰা বুলি কব পাৰি। এনে পৰিস্থিতিত তেওঁৰ দয়াৰ আবেদন মোৰ দৃষ্টিত গ্ৰহণ কৰা হওক আৰু তেওঁৰ মৃত্যুদণ্ড আজীৱন কাৰাদণ্ডলৈ (অৰ্থাৎ গোটেই জীৱন) কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰা হওক। কাৰাগাৰত ইয়াৰ পিচত থকা সময়ত আধ্যাত্মিক আৰু নৈতিক বিষেশজ্ঞই তেওঁক সময়ে সময়ে পৰামৰ্শ দিব পাৰে,যিয়ে তেওঁৰ ব্যক্তিত্ব আৰু মানসিক মনোজগতৰ সংস্কাৰত সহায় কৰিব পাৰে। এই কথা বিবেচনা কৰিব পাৰি।

এ. পি. জে. আব্দুল কালাম

ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতি

৩০/৯/২০০৫"

১০) একেদিনাই, অৰ্থাৎ ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখে, ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে গৃহমন্ত্ৰীৰ বাবে আন এটা টোকা লিপিবদ্ধ কৰিছিল য'ত তেওঁ সুশীল মুৰ্মু, সন্তোষ যাদৱ, মোলাই ৰাম, মহেন্দ্ৰ নাথ দাস, আৰ. গোবিন্দস্বামী, পিয়াৰা সিং, সতনাম সিং, সতনাম সিং আৰু গুৰদেৱ সিঙে দাখিল কৰা দয়া আৱেদনৰ মোকাবিলা কৰিছিল। সেই টোকা অনুসৰি সুশীল

মুৰ্মু, সন্তোষ যাদৱ আৰু মোলাই ৰামৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰা হয়। মহেন্দ্ৰ নাথ দাস, আৰ গোবিন্দসামী, পিয়াৰা সিং, সতনম সিং, সৰবজিৎ সিং আৰু গুৰদেৱ সিঙৰ সন্দৰ্ভত ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে তেওঁলোকৰ দয়া আবেদন গ্ৰহণ কৰা বুলি মতামত আগবঢ়ায়।

১১) ৰাষ্ট্ৰপতিৰ টোকা লাভ কৰাৰ পিছত গৃহমন্ত্ৰীৰ কাৰ্যালয়ে আপীলকাৰীৰ ফাইল বিচাৰিলে। কিন্তু ফাইলটো ঘূৰাই দিয়াৰ বাবে ৰিকুইজিচন ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সচিবালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল মাত্ৰ ৭.৯.২০১০ তাৰিখে। ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সচিবালয়ে ২৪.৯.২০১০ তাৰিখে ফাইলটো ঘূৰাই দিয়ে। ইয়াৰ পিছত গৃহ পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়ে (ন্যায়িক কোষে) প্ৰায় ৬ পৃষ্ঠাৰ এখন টোকা প্ৰস্তুত কৰে যত সংশ্লিষ্ট বিষয়াই আপীলকাৰীয়ে কৰা অপৰাধৰ সবিশেষ লিপিবদ্ধ কৰে, বিচাৰ আদালত, উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু এই আদালতৰ ৰায়দানৰ উল্লেখ কৰে আৰু যিটোৰ ভিত্তিত আপীলকাৰীয়ে মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ সলনি কৰিবলৈ বিচাৰিছিল আৰু লগতে ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিকে আদি কৰি ধৰি কিছুমান ব্যক্তিয়ে দিয়া প্ৰতিনিধিত্ব আৰু দয়া আবেদন নাকচ হব পাৰে বুলি দিয়া পৰামৰ্শ উল্লেখ কৰিছিল। এই আদালতে কৰা পৰ্যবেক্ষণৰ কথা উল্লেখ কৰি গৃহমন্ত্ৰীগৰাকীয়ে পৰামৰ্শ দিয়ে যে দয়া আবেদন নাকচ কৰিব পাৰি কাৰণ ইয়াত কোনো প্ৰশমনকাৰী পৰিস্থিতি নাছিল। গৃহমন্ত্ৰীয়ে ১৮.১০.২০১০ তাৰিখে দিয়া পৰামৰ্শসমূহ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে ৮.৫.২০১১ তাৰিখে অনুমোদন জনায়। ইয়াৰ পিছত আপীলকাৰীক তেওঁৰ আবেদন নাকচ কৰাৰ বিষয়ে অৱগত কৰা হয়।

১২) আপীলকাৰীয়ে তেওঁৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰাত প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰি দাখিল কৰা লেখ আবেদনখন উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড বিচাৰপীঠে এই আদালতে ৰায়দন কৰা- জগমোহন সিং বনাম ষ্টেট অৱ ইউ. পি. (১৯৭৩) ১ এছ চি চি ২০, ৰাজেন্দ্ৰ

প্ৰসাদ বনাম ষ্টেট অৱ ইউ.পি. (১৯৭৯) ৩ এছ চি চি ৪৬৪, বচন সিং বনাম পঞ্জাৱ ৰাজ্য (১৯৮০) ২ এছ চি চি ৬৮৪, টি ভি ডি বতীশ্বৰন বনাম তামিলনাডু ৰাজ্য (১৯৮৩) ২ এছ চি চি ৬৮, শ্বেৰ সিং বনাম পঞ্জাৱ ৰাজ্য (১৯৮৩) ২ এছ চি চি ৩৪৪, জাভেদ আহমেদ পাৱালা বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য (১৯৮৫) ১ এছ চি চি ২৭৫, মহেশ বনাম ষ্টেট অৱ এম.পি. (১৯৮৭) ৩ এছ চি চি ৮০, ত্ৰিভেনিবেন বনাম গুজৰাট ৰাজ্য (১৯৮৯) ১ এছ চি চি ৬৭৮, মধু মেহতা বনাম ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া (১৯৮৯) ৩ এছ চি আৰ ৭৭৫, ১৯৮৯, সেৱাকা পেৰুমাল বনাম ষ্টেট অৱ টি.এন. (১৯৯১) ৩ এছ চি চি ৪৭১, ধনঞ্জয় চেটাৰ্জী বনাম পশ্চিম বংগ ৰাজ্য (১৯৯৪) ২ এছ চি চি ২২০, যশুভা ভাৰতসিংহ গোহিল বনাম গুজৰাট ৰাজ্য (১৯৯৪) ৪ এছ চি চি ৩৫৩, ৰাভজী বনাম ৰাজস্থান ৰাজ্য (১৯৯৬) ২ এছ চি চি ১৭৫, মধ্য প্ৰদেশ ৰাজ্য বনাম মুন্না চৌবে (২০০৫) ২ এফ এছ চি চি ৭১০, স্বামী শ্ৰদ্ধানন্দ বনাম কামাটক ৰাজ্য (২০০৮) ১৩ ধাৰা ৭৬৭, ৰায় বিলাকৰ কথা উলল্লখ কৰি খাৰিজ কৰে আৰু কয়:

> "৩২) আমি এতিয়া শেষ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্নটোলৈ আহিব পাৰো যে বৰ্তমানৰ গোচৰৰ তথ্য আৰু পৰিস্থিতিত মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ প্ৰাৰ্থনা গ্ৰহণ কৰিব পাৰি নে নোৱাৰি। আমি ইতিমধ্যে চৰকাৰৰ স্থিতি লক্ষ্য কৰিছো যে দয়া আবেদনৰ সিদ্ধান্ত লোৱালৈকে আবেদনকাৰীক কেতিয়াও নিন্দা কৰা কোঠাত ৰখা হোৱা নাছিল যিটো সুনীল বাত্ৰাত নিৰ্ধাৰিত আইন মানি চলিছিল। উক্ত স্থিতিটো কোনো ধৰণে খণ্ডন কৰা হোৱা নাই। যদিও দয়া আবেদনৰ সিদ্ধান্ত লোৱাত পলম হোৱাটো অস্পষ্ট যেন লাগে আৰু যদি কেৱল পলমটোৱেই এটা নিৰ্ণায়ক কাৰক হয়, তেন্তে মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি বাতিল কৰা হব পাৰে কিন্তু ট্ৰিভেনিবেনত সংবিধান বিচাৰপীঠে নিৰ্ধাৰণ কৰা আইনখনৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি পলম হোৱাটো এটা কাৰক যিটো পৰৱৰ্তী পৰিস্থিতিৰ আলমত অৰ্থাৎ অপৰাধৰ প্ৰকৃতি আৰু অপৰাধ সংঘটিত হোৱা

পৰিস্থিতিৰ সৈতে চাব লাগিব, যিটো ইতিমধ্যে চূড়ান্ত ৰায়দান কৰাৰ সময়ত যোগ্য আদালতে বিচাৰি পাইছে। এই পৰ্যায়ত ট্ৰিভেনিবেনত (বিশেষকৈ ২২ আৰু ৭৬ নং অনুচ্ছেদত) ৰখাৰ দৰে চূড়ান্ত ৰায়দানৰ শুদ্ধতা বিতৰ্কিত নহয়। পলম হোৱাৰ বাহিৰেও সেই আদালতৰ ওপৰত আবেদনকাৰীৰ ওপৰত কোনো বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলোৱা কোনো পৰৱৰ্তী পৰিস্থিতি নাই। গোটেই সময়ছোৱাত তেওঁ আন কয়দীৰ সৈতে স্বাভাৱিক বন্দী হিচাপে জীয়াই আছে। যদি অপৰাধৰ নিষ্ঠুৰ আৰু পৈশাচিক পৰিস্থিতিৰ সৈতে বিলম্বৰ কথা বিবেচনা কৰা হয়, আৱেদনকাৰীৰ পক্ষত আৰু কোনো অতিৰিক্ত পৰিস্থিতিৰ অনুপস্থিতিত, মৃত্যুদণ্ড পৰিবৰ্তন কৰাৰ বাবে কোনো কাৰণ তৈয়াৰ কৰা নহয়। এনেদৰে যদিও বিলম্বে মৃত্যুদণ্ড সলনি কৰিবলৈ লেখ আবেদনকাৰীক পদক্ষেপ লোৱাৰ কাৰণ প্ৰদান কৰিছে, আন কোনো পৰৱৰ্তী পৰিস্থিতিৰ অনুপস্থিতিত মৃত্যুদণ্ডৰ অৱকাশ ৰখাৰ প্ৰয়োজন, আৰু মৃত্যুদণ্ড প্ৰদান কৰা পৰিস্থিতিবোৰ বিবেচনা কৰি, এনেদৰে প্ৰদান কৰা শাস্তি পৰিবৰ্তন কৰাৰ কোনো ভিত্তি নাই। শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰত কোৱাৰ দৰে (১৯ আৰু ২০ নং অনুচ্ছেদৰ শেষ অংশ), যিমানদূৰ সম্ভৱ মৃত্যুদণ্ড দিব নালাগে কিন্তু বিৰল আৰু ব্যতিক্ৰমী শ্ৰেণীৰ গোচৰত যত শাস্তি বৈধ বুলি ধৰা হয়, একেখিনিকে অনুমতি দিব নোৱাৰি যিকোনো নিয়ম প্ৰয়োগ কৰি পৰাজিত হব। আমি ইতিমধ্যে লক্ষ্য কৰিছোঁ যে মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ে জগমোহন সিং আৰু বচন সিঙৰ গোচৰত আমেৰিকাৰ ৰায়দানৰ পাৰ্থক্য ৰাখি আৰু ভাৰতীয় আইন আয়োগে ৩৫ সংখ্যক প্ৰতিবেদন আৰু চৰ্তত কৰা অধ্যয়নৰ প্ৰতি দেশত প্ৰচলিত পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মৃত্যুদণ্ড ধৰি ৰখাটো মানি লৈছিল । মন কৰিবলগীয়া যে ভাৰতৰ প্ৰচলিত অৱস্থাৰ দৃষ্টিকোণত সংসদে মৃত্যুদণ্ড বিলুপ্ত কৰাৰ সকলো প্ৰচেষ্টা বাৰে বাৰে নাকচ কৰি আহিছে। আমি

মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ মুন্না চৌবেৰ ৰায়ৰ কথাও উল্লেখ কৰিছো যত শাস্তিৰ পিছত ন্যায় ব্যৱস্থাৰ ক্ষতি হব পাৰে আৰু আইনৰ কাৰ্যকাৰিতা সম্পৰ্কে জনসাধাৰণৰ আস্থাক ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিব পাৰে, শাস্তি আৰু অপৰাধৰ ক্ষেত্ৰত অনুপাত বজাই ৰখাৰ প্ৰয়োজন আছিল আৰু সমাজখনক সুৰক্ষিত কৰিবলৈ পৰ্যাপ্ত শাস্তিৰ প্ৰয়োজন আছিল। এইদৰে কেৱল পলমটোৱেই এটা উল্লেখযোগ্য কাৰক, অপৰাধ আৰু পৰিস্থিতি বিৰল হোৱাৰ সময়ত এনে পথৰ ন্যায্যতা প্ৰদান কৰা পৰৱৰ্তী কোনো পৰিস্থিতিৰ অভাৱত মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ ভিত্তি নিজেই হব নোৱাৰে।

৩৩) আমি ট্ৰিভেনিবেনত উল্লেখ কৰা আইনৰ নীতি বিশ্লেষণ কৰিছো আৰু মৃত্যুদণ্ড শাস্তি পৰিবৰ্তন কৰাৰ কোনো ভিত্তি বিচাৰি পোৱা নাই। মধু মেহতা আৰু দয়া সিঙৰ ৰায়দানসমূহে নজিৰ হিচাপে আৰু কোনো নীতি নিৰ্ধাৰণ নকৰে আৰু সংবিধানৰ ১৪২ অনুচ্ছেদৰ অধীনত মাননীয় উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ প্ৰয়োগ কৰা যেন লাগে। মাদ্ৰাজ, ৰাজস্থান আৰু বম্বেৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ে গ্ৰহণ কৰা মতামত মানি চলিবলৈও আমাক বুজাই দিয়া হোৱা নাই যে মৃত্যুদণ্ডক আজীৱন কাৰাবাসলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে কেৱল পলমটোৱেই নিৰ্ণায়ক আছিল। আমাৰ দৃষ্টিত এই ব্যাখ্যা ইতিমধ্যে আলোচনা কৰা কাৰণসমূহৰ বাবে ট্ৰিভেনিবেনত ৰখা আইনৰ বিপৰীত।"

১৩) এই গোচৰৰ যুক্তিসমূহ লেখ আবেদন (ফৌজদাৰী)নং: ১৬০৩৯/২০১১, লেখ আবেদন (ফৌজদাৰী)নং: ১৪৬/ ২০১১ আৰু লেখ আবেদন (ফৌজদাৰী)নং: ৮৬/২০১১, সৈতে শুনি অৱশেষত ১২.৪.২০১৩ তাৰিখে নিষ্পত্তি কৰা হয়। তাত আমি আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰী শ্যাম দিৱন, হস্তক্ষেপকাৰীৰ (পি ইউ ডি আৰ) বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰী কে. ভি. বিশ্বনাথন আৰু বিদ্বান অতিৰিক্ত

চলিচিটৰ জেনেৰেল হৰিণ পি. ৰাভালৰ যুক্তি বিতংভাৱে লক্ষ্য কৰিছো। এক কথাত কবলৈ গলে শ্ৰী দিৱনৰ যুক্তি হল যে আপীলকাৰীৰ দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ সিদ্ধান্ত চূড়ান্ত হলেও, দয়া আবেদন নিষ্পত্তি কৰাত ১২ বছৰৰ পলম হোৱাটো মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ বাবে যথেষ্ট আছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে তেনে কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰি গুৰুতৰ ভুল কৰিছিল। তেওঁ ভিভিয়ান ৰড্ৰিক বনাম ষ্টেট অৱ ৱেষ্ট বেংগল (১৯৭১) ১ এছ্ চি চি ৪৬৮, মধু মেহতা বনাম ভাৰত চৰকাৰ (উপৰোক্ত), দয়া সিং বনাম ভাৰত চৰকাৰ (১৯৯১) ৩ এছ্ চি চি ৬১ আৰু শিৱাজী জয়ছিং বাবৰ বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য (১৯৯১) ৪ এছ্ চি চি ৩৭৫ গোচৰৰ ৰায়ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল আৰু দাবী কৰে যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে মধু মেহতা আৰু দয়া সিঙৰ গোচৰৰ ৰায়দানৰ অনুপাত ভুল বুজি পাইছে আৰু ভুলকৈ ৰায় দিছিল যে ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰত উল্লেখ কৰা নীতিটো আপীলকাৰীৰ গোচৰত মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰি।

১৪) হস্তক্ষেপকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা (পি ইউ ডি আৰ)শ্ৰী কে.ভি. বিশ্বনাথনে তেওঁৰ যুক্তিৰ সমৰ্থনত বিশদভাৱে যুক্তি দিছিল যে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে দয়া আবেদন নিষ্পত্তি কৰাত এদশকৰো অধিক পলম হোৱাটোৱেই মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে যথেষ্ট।

১৫) বিদ্বান অতিৰিক্ত চলিচিটৰ জেনেৰেল শ্ৰী হৰিণ পি. ৰাভালে জোৰ দি কয় যে আপীলকাৰীয়ে সংঘটিত কৰা দ্বিতীয়টো হত্যাকাণ্ড ভয়ংকৰ আৰু বৰ্বৰ আছিল আৰু সেয়েহে এই আদালতে সংবিধানৰ ১৩৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি মৃত্যুদণ্ড আজীৱনলৈ হ্ৰাস কৰাৰ নিৰ্দেশ দিব নালাগে কেৱল কাৰণ দয়া আবেদন দাখিল কৰা আৰু নিষ্পত্তিৰ মাজত দীৰ্ঘ সময়ৰ ব্যৱধান আছিল। শ্ৰী ৰাভালে যুক্তি দিছিল যে যদিও ২০০৫ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহত তেতিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে

আপীলকাৰীক প্ৰদান কৰা মৃত্যুদণ্ডক আজীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰিব পাৰি বুলি মতামত দিছিল, তথাপিও ৮.৫.২০১১ তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে লোৱা চূড়ান্ত সিদ্ধান্ত পলমৰ ভিত্তিত দোষ দিব নোৱাৰি।

১৬) আমি সংশ্লিষ্ট দাখিলবোৰ বিবেচনা কৰিছো। ডেভেণ্ডাৰ পাল সিং ভুলাৰৰ গোচৰত এই আদালতে তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহ বিবেচনা কৰিছিল:

"(ক) সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতি আৰু ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাজ্যপালৰ হাতত নিহিত ক্ষমতাৰ প্ৰকৃতি কেনেকুৱা?

(খ) সংবিধানৰ ৭২ বা ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত দাখিল কৰা আবেদনৰ সিদ্ধান্ত লোৱাত পলম হোৱাটোৱেই, আচামীৰ দ্বাৰা সংঘটিত অপৰাধৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰ যিয়েই নহওক কিয়, মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ বাবে ন্যায়িক আদেশ জাৰি কৰিবলৈ নিজেই যথেষ্ট নেকি আৰু দেশৰ ভিতৰৰ বা বাহিৰৰ ব্যক্তি, লোকৰ গোট আৰু সংগঠনৰ জৰিয়তে দোষীয়ে চৰকাৰৰ ওপৰত প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে অনা হেঁচা বা সংশ্লিষ্ট ৰাজহুৱা কৰ্তৃপক্ষই নিজৰ কৰ্তব্য পালন নকৰাৰ বাবে পলম হোৱাৰ কাৰণ হব পাৰে ?

(গ) সংবিধানৰ ৭২ বা ১৬১ অনুচ্ছেদৰ অধীনত দাখিল কৰা আবেদনৰ নিষ্পত্তিত পলম হোৱাৰ বিষয়টোৰ বিচাৰৰ বাবে ট্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰত সংবিধান বিচাৰপীঠে নিৰ্ধাৰণ কৰা পৰিমাপসমূহ যিবোৰ গোচৰত অভিযুক্তক দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছে, সেইবোৰ গোচৰত প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি নেকি? যি বোৰ গোচৰত অভিযুক্তই টাডা আৰু অনুৰূপ বিধিৰ অধীনত অপৰাধ সংঘটিত কৰে ।

(ঘ) সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপত আৰু ৰাজ্যপালে ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত লোৱা সিদ্ধান্তৰ ন্যায়িক পৰ্যালোচনাৰ ক্ষমতাৰ পৰিসৰ কিমান ?

জগমোহন সিঙৰ গোচৰ, ৰাজেন্দৰ প্ৰসাদৰ গোচৰ, বচন সিঙৰ গোচৰ, মাৰু ৰাম বনাম ভাৰত চৰকাৰ, (১৯৮১) ১ এছ্ চি চি ১০৭, মাছি সিং বনাম পঞ্জাৱ ৰাজ্যে (১৯৮৩) ৩ এছ্ চি চি ৪৭০, এডিগা আনামা বনাম ষ্টেট অৱ এ.পি.(১৯৭৪) ৪ এছ্ চি চি ৪৪৩, টি ভি বতীশ্বৰণৰ গোচৰ, কে.পি. মহম্মদৰ গোচৰ, শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰ, জাভেদ আহমেদৰ গোচৰ, ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰ, দয়া সিঙৰ গোচৰ, এপুৰু সুধাকৰ বনাম এ পি চৰকাৰ (২০০৬) ৮ ধাৰা ১৬১ আৰু অন্যান্য ন্যায়িক অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ কিছুমান ৰায়দান, লক্ষ্য কৰাৰ পিছত আদালতে ৰায় দিছিল:

"(i) সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতি আৰু ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাজ্যপালৰ হাতত যি ক্ষমতা প্ৰদান কৰা হৈছে সেয়া চৰকাৰৰ বিশেষাধিকাৰৰ । এয়া অনুগ্ৰহৰ নাইবা বিশেষাধিকাৰৰ বিষয় নহয়, কিন্তু বৃহত্তৰ জনস্বাৰ্থ আৰু জনসাধাৰণৰ কল্যাণৰ বিবেচনাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি সৰ্বোচ্চ কাৰ্যপালিকাই পালন কৰিবলগীয়া এক গুৰুত্বপূৰ্ণ সাংবিধানিক দায়িত্ব।

(ii) সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰাৰ সময়ত ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে মন্ত্ৰী পৰিষদৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি কাম কৰিব লাগিব। ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ওচৰত পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাৰ সময়ত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে দোষীজনৰ গোচৰটো বস্তুনিষ্ঠভাৱে স্থাপন কৰাটো বাধ্যতামূলক আৰু তেওঁৰ দ্বাৰা সংঘটিত অপৰাধৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিসৰ, সমাজত ইয়াৰ প্ৰভাৱ আৰু সকলো দোষী সাব্যস্ত কৰা সাক্ষ্য আৰু পৰিস্থিতি সমূহ স্পষ্ট ভাবে উল্লেখ কৰাটো

বাধ্যতামূলক। ৰাজ্য চৰকাৰৰ ক্ষেত্ৰতো একেই কথা, ৰাজ্যপালে সংবিধানৰ ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিবলৈ হলে চৰকাৰে পৰামৰ্শ দিব লাগিব। চৰকাৰৰ পৰামৰ্শ লাভ কৰাৰ লগে লগে ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালে, যিদৰে হব পাৰে, বিষয়টোৰ ওপৰত চূড়ান্ত সিদ্ধান্ত লবলগীয়া হয়। যদিও, তেওঁ/তাই আদালতৰ চূড়ান্ত ৰায় বাতিল কৰিব নোৱাৰে, কিন্তু উপযুক্ত ক্ষেত্ৰত ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালে গোচৰৰ ৰেকৰ্ড পৰীক্ষা কৰাৰ পিছত ক্ষমা প্ৰদান, ৰেহাই আদিৰ বাবেই হওক, নিজৰ স্বতন্ত্ৰ মতামত গঠন কৰিব পাৰে। যিকোনো ক্ষেত্ৰতে ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালে প্ৰাসঙ্গিক তথ্যবোৰ বিবেচনা কৰিব লাগিব আৰু তাৰ পিছত সংবিধানৰ ৭২ বা ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব পৰা গোচৰ হয় নে নহয় সেইটো সিদ্ধান্ত লব লাগিব।"

সেই গোচৰত আদালতে এডিগা আনামাৰ গোচৰ, টি.ভি.বতীশ্বৰণৰ গোচৰ, কে.পি. মহম্মদৰ গোচৰ, শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰ, জাভেদ আহমেদৰ গোচৰ, ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰ, মধু মেহতাৰ গোচৰ, দয়া সিঙৰ গোচৰ ক্ষেত্ৰত কৰা, পৰ্যবেক্ষণসমূহৰ ব্যাপকভাৱে উদ্ধৃতি দিছিল :

''৩৮) ওপৰৰ কথাখিনিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি আমি এতিয়া শ্ৰী কে.টি.এছ. আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা তুলসী আৰু আমিকাছ হিচাপে আদালতক সহায় কৰা জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰী ৰাম জেঠমালানী আৰু শ্ৰী অন্ধ্যাৰুজিনাৰ যুক্তিবোৰ বিবেচনা কৰিম যে ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত দাখিল কৰা আবেদনখনৰ নিষ্পত্তিত ৮ বছৰৰ দীঘলীয়া পলমটো কমিউটেচনৰ বাবে যথেষ্ট বুলি গণ্য কৰা উচিত মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ, তাতোকৈ বেছি, দীৰ্ঘদিন ধৰি আবদ্ধ কৰি ৰখাৰ বাবে

আবেদনকাৰীজন মানসিকভাৱে অসুস্থ হৈ পৰিছে। বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তাৰ যুক্তিৰ মূল কথাটো হল যে দয়াৰ আবেদন নিষ্পত্তি কৰাত অত্যধিক পলম হোৱাটোৱে মৃত্যুদণ্ডক নিষ্ঠুৰ, অমানৱীয় আৰু অৱমাননামূলক কৰি তুলিছে আৰু এইটো নিন্দা কৰা বন্দীজনৰ ওপৰত দিয়া আন এটা শাস্তিতকৈ কম নহয়।'

৩৯) যদিও যুক্তিটো আকৰ্ষণীয় যেন লাগে, সকলো তথ্যৰ গভীৰ বিবেচনা কৰিলে আমি নিশ্চিত যে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে আবেদনকাৰীৰ ওপৰত জাৰি কৰা মৃত্যুদণ্ড হ্ৰাস নকৰাৰ সিদ্ধান্ত বাতিল কৰাৰ বাবে ন্যায়িক পৰ্যালোচনাৰ ক্ষমতা ব্যৱহাৰৰ বাবে বৰ্তমানৰ গোচৰটো উপযুক্ত নহয়। বাৰে বাৰে (মোছি সিঙৰ গোচৰ, এডিগা অনাম্মাৰ গোচৰ, শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰ আৰু ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰ) এইটো ৰায় দিয়া হৈছে যে হত্যা আৰু অনুৰূপ ধৰণৰ অপৰাধৰ শাস্তি প্ৰদান কৰাৰ সময়ত আদালতে কেৱল দ্বায়িত্ব নাই তাৰোপৰি অপৰাধৰ প্ৰকৃতি, অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ উদ্দেশ্য, অপৰাধৰ পৰিসৰ আৰু সমাজত ইয়াৰ প্ৰভাৱ, অপৰাধ সংঘটিত কৰিবলৈ ব্যৱহৃত অস্ত্ৰৰ প্ৰকৃতি আদি বিবেচনা কৰিবলৈ বাধ্য । যদিহে হত্যাকাণ্ডটো অত্যন্ত নিষ্ঠুৰ বা কুৎসিতভাৱে সংঘটিত কৰা হয়, যাৰ ফলত সমাজত তীব্ৰ আৰু চৰম ক্ষোভৰ সৃষ্টি হয়, তেন্তে আদালতে মৃত্যুদণ্ড দিয়াটো সম্পূৰ্ণৰূপে ন্যায্য হব পাৰে। যদি ধনৰ বাবে বা আন কোনো ধৰণৰ লোভৰ বাবে কইনাক জ্বলাই হত্যা কৰা হয়, তেন্তে মৃত্যুদণ্ড প্ৰদান কৰাৰ যথেষ্ট যৌক্তিকতা থাকিব। যদি অপৰাধৰ বিশালতা এনেকুৱা যে আগজাননী বা কাৰণ নোহোৱাকৈয়ে বৃহৎ সংখ্যক নিৰীহ লোকক হত্যা কৰা হয়, তেন্তে চৰম মৃত্যুদণ্ডৰ বঁটাও ন্যায্য হব। সংবিধানৰ ৭২ বা ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত দাখিল কৰা আবেদনৰ সিদ্ধান্ত লওঁতে এই সকলোবোৰ কাৰক ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালে বিবেচনা কৰিব লাগিব আৰু ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালৰ দ্বাৰা ক্ষমতা প্ৰয়োগ, যিদৰে হ’ ব পাৰে, এনে ক্ষেত্ৰত দয়াৰ প্ৰাৰ্থনা গ্ৰহণ নকৰাৰ বাবে

স্বেচ্ছাচাৰী বা অযুক্তিকৰ বুলি বৰ্ণনা কৰিব নোৱাৰি আৰু আদালতে কেৱল অযথা পলমৰ ভিত্তিত ন্যায়িক পৰ্যালোচনাৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰে।

৪০) আমাৰ মতে শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰ, ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰ আৰু আন কিছুমান ৰায়দানত উচ্চাৰিত নিয়ম যে দীৰ্ঘদিনীয়া পলম হোৱাটো মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ অন্যতম ভিত্তি হব পাৰে, কিন্তু টাডা বা অনুৰূপ বিধিৰ অধীনত অপৰাধৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত কৰা প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰি। এনে গোচৰবোৰ একেবাৰে বেলেগ স্তৰত থিয় দিছে আৰু ব্যক্তিগত শত্ৰুতাৰ বাবে বা সম্পত্তি আৰু ব্যক্তিগত বিবাদক লৈ সংঘটিত হত্যাকাণ্ডৰ সৈতে তুলনা কৰিব নোৱাৰি। সন্ত্ৰাসবাদীয়ে সংঘটিত অপৰাধৰ গুৰুত্ব এইখিনিৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰি যে বহু শতাধিক নিৰীহ সাধাৰণ নাগৰিক আৰু সৈনিকে প্ৰাণ হেৰুৱাইছে। কেতিয়াবা ৰাজনৈতিক বিৰোধীকে ধৰি প্ৰতিদ্বন্দ্বীক ধ্বংস কৰাটোৱেই তেওঁলোকৰ উদ্দেশ্য। তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ বিকৃত ৰাজনৈতিক আৰু অন্যান্য লক্ষ্য প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে বা ৰাজ্যৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰাৰ বাবে গুলী, বোমা আৰু গণহত্যাৰ অন্যান্য অস্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰে। তেনে কৰাৰ সময়ত তেওঁলোকে মানুহৰ জীৱনৰ প্ৰতি কোনো সন্মান প্ৰদৰ্শন নকৰে। ভুক্তভোগীক হত্যা কৰাৰ আগতে তেওঁলোকে এক চেকেণ্ডৰ বাবেও নাভাবে ভুক্তভোগীৰ পিতৃ-মাতৃ, পত্নী, সন্তান আৰু অন্যান্য ওচৰ-চুবুৰীয়া আৰু প্ৰিয়জনৰ কথা। আৰ্থিক আৰু অন্যান্য ক্ষতিৰ বাহিৰেও নিহতসকলৰ পৰিয়ালে গোটেই জীৱন যন্ত্ৰণা ভোগ কৰে। যিসকল লোকে আনৰ প্ৰতি কোনো ধৰণৰ দয়া বা মমতা প্ৰদৰ্শন নকৰে তেওঁলোকে দয়াৰ বাবে আবেদন জনোৱাটো বিপৰীতমুখী আৰু সংবিধানৰ ৭২ বা ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত দাখিল কৰা আবেদনখনক মৃত্যুদণ্ড হ্ৰাসৰ ভিত্তি হিচাপে নিষ্পত্তি কৰাত পলম হোৱাৰ প্ৰক্ষেপণ কৰাটো বিপৰীতমুখী। আন বহুতে নিৰীহ সাধাৰণ নাগৰিকৰ ভয়ংকৰ হত্যা আৰু

গণহত্যাৰ সৈতে জড়িত সন্ত্ৰাসবাদীৰ কাৰ্য্যক সমৰ্থন কৰিবলৈ আৰু মানৱ অধিকাৰৰ কথা উত্থাপন কৰিবলৈ সেই দলত যোগদান কৰে।"

আদালতে এনে বিষয়ত ন্যায়িক পৰ্যালোচনাৰ পৰিসৰৰ বিষয়েও আলোচনা কৰিছিল আৰু লক্ষ্য কৰিছিল:

> "৪১) সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে বা ১৬১ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাজ্যপালে লোৱা সিদ্ধান্তৰ প্ৰত্যাহ্বান পৰীক্ষা কৰিলেও, আদালতৰ এনে সিদ্ধান্তৰ ন্যায়িক পৰ্যালোচনাৰ ক্ষমতা অতি সীমিত। ন্যায়ালয়ে আপীলত বহিব নোৱাৰে বা পুনৰীক্ষণৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰে, কিন্তু যদি দেখা যায় যে প্ৰাসঙ্গিক কাৰকবোৰত মনপ্ৰয়োগ নকৰাকৈ সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছে বা সেইটো বহিৰ্ভূত বা অপ্ৰাসঙ্গিক বিবেচনাৰ ওপৰত আধাৰিত বা অসৎ উদ্দেশ্য বা পেটেন্ট স্বেচ্ছাচাৰীতাৰ বাবে বিকৃত কৰা হৈছে তেনেহ'লে হস্তক্ষেপ কৰিব পাৰে-- মাৰু ৰাম বনাম ভাৰত চৰকাৰ, (১৯৮১) ১ এছ চি চি ১০৭, কেহৰ সিং বনাম ভাৰত চৰকাৰ (১৯৮৯) ১ এছচিচি ২০৪, স্বৰন সিং বনাম ষ্টেট অৱ ইউ. পি. (১৯৯৮) ৪ এছ চি চি ৭৫, সাতপাল বনাম হাৰিয়ানা ৰাজ্য (২০০০) ৫ এছ চি চি ১৭০, বিকাশ চেটাৰ্জী বনাম ভাৰত চৰকাৰ (২০০৪) ৭ এছচিচি ৬৩৪, এপুৰু সুধাকৰ বনাম এ পি চৰকাৰ (২০০৬) ৮ এছ চি চি ১৬১ আৰু নাৰায়ণ দত্ত বনাম পঞ্জাব ৰাজ্য (২০১১) ৪ এছ চি চি ৩৫৩।"

১৭) ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰত সংবিধান বিচাৰপীঠে টি.ভি.বতীশ্বৰণৰ গোচৰ, শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰ আৰু জাভেদ আহমেদৰ গোচৰত প্ৰকাশ কৰা বিৰোধী মতামতসমূহ বিবেচনা কৰি ৰায় দিছিল:

"মৃত্যুৰ শাস্তি কাৰ্যকৰী কৰাত অযথা দীঘলীয়া পলম হ'লে নিন্দাপ্ৰাপ্ত ব্যক্তিয়ে ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত এই আদালতৰ কাষ চাপিব পৰাৰ অধিকাৰ লাভ কৰিব কিন্তু এই আদালতে কেৱল ন্যায়িক প্ৰক্ৰিয়াৰ দ্বাৰা অৱশেষত শাস্তি নিশ্চিত হোৱাৰ পিছত সৃষ্টি হোৱা পলমৰ প্ৰকৃতি আৰু সৃষ্টি হোৱা পৰিস্থিতিৰ বিষয়েহে পৰীক্ষা কৰিব আৰু অৱশেষত মৃত্যুদণ্ড বজাই ৰাখি আদালতে লোৱা সিদ্ধান্তসমূহ পুনৰ মুকলি কৰাৰ কোনো অধিকাৰ নাথাকিব। এই আদালতে অৱশ্যে গোচৰৰ সকলো পৰিস্থিতিৰ পোহৰত অত্যধিক পলমৰ প্ৰশ্নটো বিবেচনা কৰি শাস্তি নিষ্পাদন কৰিব লাগে নে আজীৱন কাৰাদণ্ডলৈ সলনি কৰিব লাগে সেই বিষয়ে সিদ্ধান্ত লব পাৰে। মৃত্যুদণ্ডক অকাৰ্যকৰী কৰি তুলিবলৈ কোনো নিৰ্দিষ্ট সময়সীমা পলম কৰিব পৰা নগ'ল আৰু এইখিনিলৈকে বতীশ্বৰণ গোচৰৰ সিদ্ধান্তই সঠিক আইন নিৰ্ধাৰণ কৰিছে বুলি ক'ব নোৱাৰি আৰু সেয়েহে সেই পৰ্য্যায়লৈকে বাতিল কৰা হৈছে।"

১৮) মধু মেহতাৰ গোচৰত এই আদালতে এজন গ্যাসী ৰামক দিয়া মৃত্যুদণ্ড হ্ৰাস কৰিলে, যিয়ে এজন চৰকাৰী চাকৰিয়াল অৰ্থাৎ ভগৱান সিং (আমিন)ক হত্যা কৰিছিল, যিয়ে ভূমিৰ বকেয়া ৰাজহ আদায়ৰ বাবে তেওঁৰ সম্পত্তি বাজেয়াপ্ত কৰিছিল। এই আদালতে অপৰাধমূলক আবেদন নিষ্পত্তি কৰাৰ পিছত ১৯৮১ চনত দোষীজনৰ পত্নীয়ে দয়া আবেদন দাখিল কৰে। একেই ৮ বছৰ ধৰি বিচাৰাধীন হৈ থাকিল। এই ন্যায়ালয়ে হিন্দুস্তানী আন্দোলনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় আহ্বায়ক মধু মেহতাই দাখিল কৰা ৰিট আৱেদনখন টি ভি ভাথি◌েশ্বৰণৰ গোচৰ, শ্বেৰ সিঙৰ গোচৰ আৰু ত্ৰিবেণীবেনৰ গোচৰৰ ৰায়সমূহউল্লেখ কৰি কয় যে দয়া আৱেদননিষ্পত্তিৰ অত্যাধিক বিলম্বৰ বাবে পৰ্যাপ্ত ব্যাখ্যাৰ অভাৱত মৃত্যুদণ্ডক আজীৱন কাৰাবাসলৈ ৰূপান্তৰ কৰা উচিত।

১৯) দয়া সিঙৰ গোচৰৰ তথ্য আছিল যে চৰ্দাৰ প্ৰতাপ সিং কাইৰনক হত্যা কৰাৰ অপৰাধত আবেদনকাৰীক দোষী সাব্যস্ত কৰি মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদান কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই শাস্তি নিশ্চিত কৰে আৰু এই আদালতে বিশেষ অনুমতিৰ আৱেদন খাৰিজ কৰে । পুনৰীক্ষণ আৱেদন নাকচ কৰাৰ পিছত তেওঁ ৰাজ্যপাল আৰু ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সন্মুখত দয়া আৱেদন দাখিল কৰে, যি বোৰ নাকচ কৰা হয়। ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰৰ লগতে ভাতৃ লাল সিঙে দাখিল কৰা লেখ আবেদন খাৰিজ কৰে। ইয়াৰ পিছতে ১৯৮৮ চনৰ নৱেম্বৰ মাহত, হাৰিয়ানাৰ ৰাজ্যপালৰ সন্মুখত পুনৰ দয়া আৱেদন দাখিল কৰে। পৰৱৰ্তী দুবছৰলৈ বিষয়টো বিচাৰাধীন হৈ আছিল। অৱশেষত তেওঁ কলিকতাৰ আলিপুৰ কেন্দ্ৰীয় কাৰাগাৰৰ পৰা এই আদালতৰ পঞ্জীয়কলৈ এখন পত্ৰ প্ৰেৰণ কৰে যাতে মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ পৰিৱৰ্তিত হয়। এই আদালতে আবেদনকাৰীজন ১৯৭২ চনৰ পৰা কাৰাগাৰত থকা কথাটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মৃত্যুদণ্ডৰ সলনি আজীৱন কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদান কৰিছিল।

২০) আপীলকাৰীৰ গোচৰত সংবিধানৰ ৭২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰা আৰু নাকচ কৰাৰ মাজত ১২ বছৰৰ দীৰ্ঘ সময়ৰ ব্যৱধান আছিল। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু অসম চৰকাৰৰ মাজত হোৱা চিঠি-পত্ৰ, গৃহ পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়ত বিভিন্ন স্তৰত বিষয়টো বিবেচনা কৰা আদিৰ উদ্‌ধৃতি দি ভাৰত চৰকাৰে এই সময়ৰ ব্যৱধান ব্যাখ্যা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। কিন্তু ২০.৬.২০০১ অৰ্থাৎ তদানীন্তন গৃহমন্ত্ৰীয়ে আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা দয়া আবেদন নাকচ কৰাৰ পৰামৰ্শ দিয়া তাৰিখ আৰু ২০০৪ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ, ২০.২০০১ৰ মাজৰ তিনি বছৰৰ ব্যৱধানৰ কোনো ব্যাখ্যা দিয়া হোৱা নাই আৰু পাঁচ বছৰৰ ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ পৰা, অৰ্থাৎ ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন গ্ৰহণ কৰাৰ মতামত দিয়া তাৰিখ আৰু ২০১০ চনৰ ছেপ্টেম্বৰ মাহৰ ভিতৰত, যেতিয়া ফাইলটো প্ৰকৃততে গৃহ

পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়ে পুনৰ বিছাৰিছিল । তাৰ বাহিৰেও আটাইতকৈ আমোদজনক কথাটো হল যে যদিও গৃহ পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়ৰ যুটীয়া সচিবে ৫.১০.২০১০ তাৰিখৰ টোকাটোত তেতিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ড০ এ. পি. জে. আব্দুল কালামে ১২.১০.২০১০ তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ কাৰ্যালয়ত উত্তৰাধিকাৰীক আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰাৰ পৰামৰ্শ দি থকাৰ সময়তে গৃহমন্ত্ৰীয়ে ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ টোকাৰো উল্লেখ কৰা নাছিল। ইয়াৰ উপৰিও, আটাইতকৈ আকৰ্ষণীয় কথাটো হ'ল যে যদিও গৃহ মন্ত্ৰালয়ৰ যুটীয়া সচিবে প্ৰস্তুত কৰা ৫.১০.২০১০তাৰিখৰ টোকাত, তদানীন্তন ৰাষ্ট্ৰপতি ড. এ. পি. জে. আব্দুল কালামৰ ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ নোটৰ প্ৰসংগ উল্লেখ কৰা হৈছিল, যেতিয়া ৰাষ্ট্ৰপতিৰ কাৰ্যালয়ত উত্তৰাধিকাৰীক ১২.১০.২০১০ তাৰিখে পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল, যে দয়া আবেদন নাকচ প্ৰত্যাখ্যান কৰা হওক, গৃহ মন্ত্ৰীয়ে আনকি ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ টোকাটো সেই কথা উল্লেখ কৰা নাছিল। ৰাষ্ট্ৰপতিৰ বিবেচনাৰ বাবে গৃহ মন্ত্ৰালয়ে প্ৰস্তুত কৰা সাৰাংশত, যিটোত গৃহমন্ত্ৰীয়ে ১৮.১০.২০১০ তাৰিখে স্বাক্ষৰ কৰিছিল, তাতো তেতিয়াৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ আদেশ আৰু টোকাটোৰ কোনো উল্লেখ কৰা হোৱা নাছিল। কিয় এনে কৰা হ’ ল সেই কথা প্ৰতিক্ষই বুজাই দিয়া নাই।

যদিও, আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা আবেদন আৰু তাত লিপিবদ্ধ কৰা বিভিন্ন টোকা থকা ফাইলটো ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সন্মুখত ৰখা হব লাগিব, তেখেতৰ পূৰ্বসূৰীয়ে গৃহীত কৰা আদেশ আৰু তেখেতৰ বিবেচনাৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সাৰাংশৰ পৰা ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখৰ টোকাটোৰ উল্লেখ নকৰাৰ ফলত এটা অনুমান কৰা হয় যে ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীক তেওঁৰ পূৰ্বসূৰীৰ মতামতৰ বিষয়ে অন্ধকাৰত ৰখা হৈছিল আৰু তেখেতক বস্তুনিষ্ঠভাৱে সমগ্ৰ বিষয়টো বিবেচনা কৰা সুযোগৰ পৰা বঞ্চিত কৰা হৈছিল।

২১) এইটো উত্তৰদাতাৰ অনুৰোধ কৰা গোচৰ নহয় বা এই আদালতৰ সন্মুখত কোনো সমল দাখিল কৰা হোৱা নাই যাতে দেখুৱাব পাৰি যে ভাৰত চৰকাৰে ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখে তেওঁৰ দ্বাৰা লিপিবদ্ধকৰা আদেশৰ পুনৰীক্ষণৰ বাবে ফাইলটো তদানীন্তন ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সন্মুখত ৰাখিছিল বা অৱশেষত ৮.৫.২০১১ তাৰিখে আপীলকাৰীৰ আবেদনৰ সিদ্ধান্ত লোৱা ৰাষ্ট্ৰপতিগৰাকীক তেওঁৰ পূৰ্বৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সিদ্ধান্ত পুনৰ বিবেচনা কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰা হৈছিল। গতিকে আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা আবেদনখন নিষ্পত্তি কৰাত ৰাষ্ট্ৰপতিক উপযুক্ত পৰামৰ্শ দিয়া হোৱা নাছিল বুলি ধৰি লব লাগিব।

২২) গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড বিচাৰপীঠে গৃহ মন্ত্ৰালয়ে ৰখা অভিলেখ/ফাইল চোৱাৰ সুবিধা নাপালে আৰু এই কাৰণেই বিবাদিত আদেশত ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে ৩০.৯.২০০৫ তাৰিখে গৃহীত কৰা আদেশ আৰু 'গৃহমন্ত্ৰীৰ বিবেচনাৰ বাবে তেওঁ লিপিবদ্ধ কৰা টোকাখনৰ কোনো উল্লেখ নাই।

২৩) ওপৰৰ পটভূমিত আমি নিশ্চিত যে আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নিষ্পত্তিত ১২ বছৰৰ পলম হোৱাটোৱেই মৃত্যুদণ্ড হ্ৰাসৰ বাবে যথেষ্ট আছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড বিচাৰপীঠে লেখ আবেদন খন কেৱল তেওঁ জঘন্য অপৰাধী বুলি গন্য খাৰিজ কৰি গুৰুতৰ ভুল কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড বিচাৰপীঠেও দয়া সিঙৰ গোচৰৰ ৰায়দানৰ মাজত পাৰ্থক্য ৰখাটো ন্যায্য নাছিল যে এই গোচৰটো সংবিধানৰ ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত এই আদালতে সিদ্ধান্ত লোৱা যেন লাগে। সেই ৰায়টো ভালদৰে পঢ়িলে দেখা যায় যে এই আদালতে মৃত্যুদণ্ডৰ কাৰ্যকৰীকৰণৰ ১২ বছৰৰ দীৰ্ঘ সময়ৰ ব্যৱধান আৰু ত্ৰিভেনিবেনৰ গোচৰত সংবিধান বিচাৰপীঠৰ ৰায়ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি দয়া সিঙৰ মৃত্যুদণ্ডক যাৱজ্জীৱন

কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰিছিল। ৰায়দানৰ ৫, ৭, ৮ আৰু ৯ নং অনুচ্ছেদৰ পৰা এই কথা প্ৰমাণিত হৈছে, যিবোৰ তলত উলিওৱা হৈছে:

"৫) পুনৰ আগবাঢ়ি যোৱাৰ আগতে আমি ট্ৰিভেনিবেন গোচৰৰ সিদ্ধান্তৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰো য'ত বৰ্তমানৰ আবেদনখনক নিয়ন্ত্ৰণ কৰা নীতি নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। যদিও গোচৰসমূহ দুটা ৰায়দানৰ দ্বাৰা নিষ্পত্তি কৰা হৈছিল, বিচাৰপীঠৰ মতামত অনুসৰি, যিটো সৰ্বসন্মতিক্ৰমে, মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি কাৰ্যকৰী কৰাত অযথা পলম হোৱাৰ বাবে দোষী সাব্যস্ত হোৱা বন্দীজনে ৩২ অনুচ্ছেদৰ অধীনত এই আদালতৰ কাষ চাপিব পাৰে কিন্তু এই আদালতে কেৱল ন্যায়িক প্ৰক্ৰিয়াৰ দ্বাৰা শাস্তি নিশ্চিত হোৱাৰ পিছত হোৱা পলমৰ প্ৰকৃতি আৰু পৰিস্থিতি পৰীক্ষা কৰিব আৰু অৱশেষত মৃত্যুদণ্ড বজাই ৰাখি আদালতে লোৱা সিদ্ধান্তসমূহ পুনৰ মুকলি কৰাৰ কোনো অধিকাৰ নাথাকিব। লগতে, অত্যাধিক বিলম্বৰ অভিযোগ বিবেচনা কৰি এই ন্যায়ালয়ে মৃত্যুদণ্ডক আজীৱন কাৰাবাসলৈ পৰিৱৰ্তন কৰিব লাগে নে নাই সেই সিদ্ধান্ত লোৱাৰ বাবে গোচৰটোৰ সকলো পৰিস্থিতি বিবেচনা কৰিব পাৰে, আৰু মৃত্যুদণ্ড কাৰ্যকৰী নকৰিবলৈ কোনো নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বিলম্ব ধাৰ্য্য কৰিব নোৱাৰে। এই পৰ্যবেক্ষণসমূহৰ আধাৰত বৰ্তমানৰ গোচৰটোৰ পৰিস্থিতি পৰীক্ষা কৰিব লাগিব।

৭) অধিক পলমৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰণ হৈছে আবেদনকাৰীয়ে দাখিল কৰা সতেজ দয়াৰ আবেদন। এই তথ্যই তেওঁক দুবছৰতকৈ অধিক সময় ধৰি প্ৰত্যাশাৰ অধীনত ৰখাটো ন্যায্যতা প্ৰদান কৰেনে? যদি প্ৰাৰ্থনাটো একেলগে নাকচ কৰাৰ উপযুক্ত বুলি বিবেচিত হোৱা নাছিল তেন্তে ফাঁচী স্থগিত ৰখাটো নিশ্চয় উপযুক্ত আছিল, কিন্তু বিষয়টো ক্ষিপ্ৰতাৰে নিষ্পত্তি কৰা উচিত আছিল আৰু

কৰা ধৰণে স্থগিত ৰখা উচিত নাছিল। ভাৰত চৰকাৰৰ হৈ দাখিল কৰা পাল্টা শপতনামাত কোৱা হৈছে যে শেষৰখন দয়া আবেদন লাভ কৰাৰ লগে লগে হাৰিয়ানাৰ ৰাজ্যপালে তৎক্ষণাত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ পৰা এই প্ৰশ্নৰ ওপৰত জ্ঞান বিচাৰিছিল যে ৰাজ্যপালে এনে আবেদনৰ সৈতে মোকাবিলা কৰাৰ সময়ত ৰাজ্যখনৰ মুখ্যমন্ত্ৰীৰ পৰামৰ্শ মানিবলৈ বাধ্য নেকি আৰু ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে একে বিষয়ত পূৰ্বতে নাকচ কৰা আবেদন ৰাজ্যপালে নিজৰ সাংবিধানিক ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে নেকি? এই তথ্য লাভ কৰাৰ পাছতে বিষয়টো আইন আৰু ন্যায় মন্ত্ৰালয়ৰ আইনী পৰিক্ৰমা বিভাগলৈ পৰামৰ্শৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হয় আৰু মন্ত্ৰালয়ে এই প্ৰশ্নটো ভাৰতৰ এটৰ্নী জেনেৰেলৰ সৈতে আলোচনা কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিয়ে। যিহেতু বিষয়টো বিবেচনাধীন হৈ আছিল গতিকে প্ৰশ্নটোৰ কোনো উত্তৰ প্ৰেৰণ কৰিব পৰা নগল আৰু শেষত চলিত বৰ্ষৰ মাৰ্চ মাহতহে সংবিধানৰ ২৫৭(১) অনুচ্ছেদৰ অধীনত নিৰ্দেশৰ আকৃতিত উত্তৰটো ৰাজ্য চৰকাৰ আৰু কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলৰ সকলো মুখ্য সচিবলৈ প্ৰেৰণ কৰিব পৰা গল । শপতনামাত অৱশ্যে পলমৰ ন্যায্যতা প্ৰদান কৰা কোনো তথ্য বা পৰিস্থিতিৰ কথা উল্লেখ কৰা হোৱা নাই। উত্তৰদাতাসকলৰ কোনো যুক্তিসংগত ব্যাখ্যাৰ অভাৱত আমি ভাবো যে যদি সংশ্লিষ্ট বিষয়াসকলে বিষয়টোৰ প্ৰতি প্ৰয়োজনীয় মনোযোগ দিলেহেঁতেন আৰু ইয়াৰ জৰুৰীকালীনতাৰ প্ৰয়োজনীয় সময়খিনি উচৰ্গা কৰিলেহেঁতেন, তেন্তে আমাৰ কোনো সন্দেহ নাই যে উল্লেখ কৰা প্ৰশ্নসমূহৰ বিবেচনাৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটো যুক্তিসংগত সময়ৰ ভিতৰত সম্পূৰ্ণ হলহেঁতেন, যিটো বিদ্বান অতিৰিক্ত চলিচিটৰ জেনেৰেলে সঠিকভাৱে "লজ্জাজনক ব্যৱধান" বুলি বৰ্ণনা কৰিছে। এইদৰে, এটা পৰিহাৰযোগ্য পলম হৈছে, যিটো বৰ্তমানৰ

গোচৰটোৰ সৰ্বমুঠ পৰিস্থিতিৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট, যাৰ বাবে কাৰাবন্দীজন কোনো কাৰণতে দায়ী নহয়।

৮) এই আদালতে ট্ৰিভেনিবেন গোচৰত সতৰ্ক কৰি দিয়াৰ দৰে আমি সাধাৰণ প্ৰয়োগৰ কোনো নিয়ম নিৰ্ধাৰণ কৰা নাই যে দুবছৰ পলম হ' লে মৃত্যুদণ্ডৰ শাস্তি পোৱা দোষীক তেওঁৰ শাস্তি যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰা হব, বৰঞ্চ আমি আবেদনকাৰীৰ প্ৰাৰ্থনা বিবেচনা কৰাৰ বাবে গোচৰৰ সকলো পৰিস্থিতিৰ সঞ্চিত প্ৰভাৱৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিছো। যদিও ১৯৭২ চনৰ পৰা আবেদনকাৰীজনক অবিৰতভাৱে কাৰাগাৰত বন্দী কৰি ৰখাৰ কথাটো তেওঁৰ পূৰ্বৰ লেখ আবেদন নাকচ কৰাৰ সময়ত লক্ষ্য কৰা হৈছিল, বৰ্তমানৰ গোচৰৰ উদ্দেশ্যে একেটাকে সম্পূৰ্ণৰূপে অপ্ৰাসংগিক কৰি তোলা হোৱা নাই আৰু আমি ইয়াক কেৱল ১৯৮৮ চনৰ অক্টোবৰ মাহত দিয়া ৰায়দানৰ পিছত উদ্ভৱ হোৱা প্ৰাসংগিক পৰিস্থিতিৰ ফলত তাৎপৰ্য্য গ্ৰহণ কৰা পৰিস্থিতি হিচাপেহে বিবেচনা কৰিছো।

৯) গোচৰৰ সকলো পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি আবেদনকাৰীৰ মৃত্যুদণ্ডৰ সলনি আজীৱন কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি দিয়াটো উপযুক্ত বুলি বিবেচনা কৰিছো। সেই অনুসৰি লেখ আবেদনৰ অনুমতি দিয়া হৈছে।"

২৪) ফলত আপীলৰ অনুমতি দিয়া হয়, বিবাদিত আদেশ বাতিল কৰা হয়। আপীলকাৰীৰ দয়া আবেদন নাকচ কৰাটো অবৈধ বুলি ঘোষণা কৰি বাতিল কৰা হয় আৰু বিচাৰ আদালতে তেওঁক দিয়া মৃত্যুদণ্ডক উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিশ্চিত কৰিছে আৰু এই আদালতে যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডলৈ হ্ৰাস কৰে।

আপীলৰ অনুমতি দিয়া হল।

অনুবাদ- প্ৰণৱ জ্যোতি বৰা

জ্যেষ্ঠ অনুবাদক